

Skrivnostni prebivalci

GORIČKEGA

Predstavitev kvalifikacijskih vrst Natura 2000 na Goričkem

Skrivnostni prebivalci Goriškega

ČRNA ŽOLNA

Rdeča lisa na glavi samca je večja kot pri samici in pokriva celoten zgornji del glave.

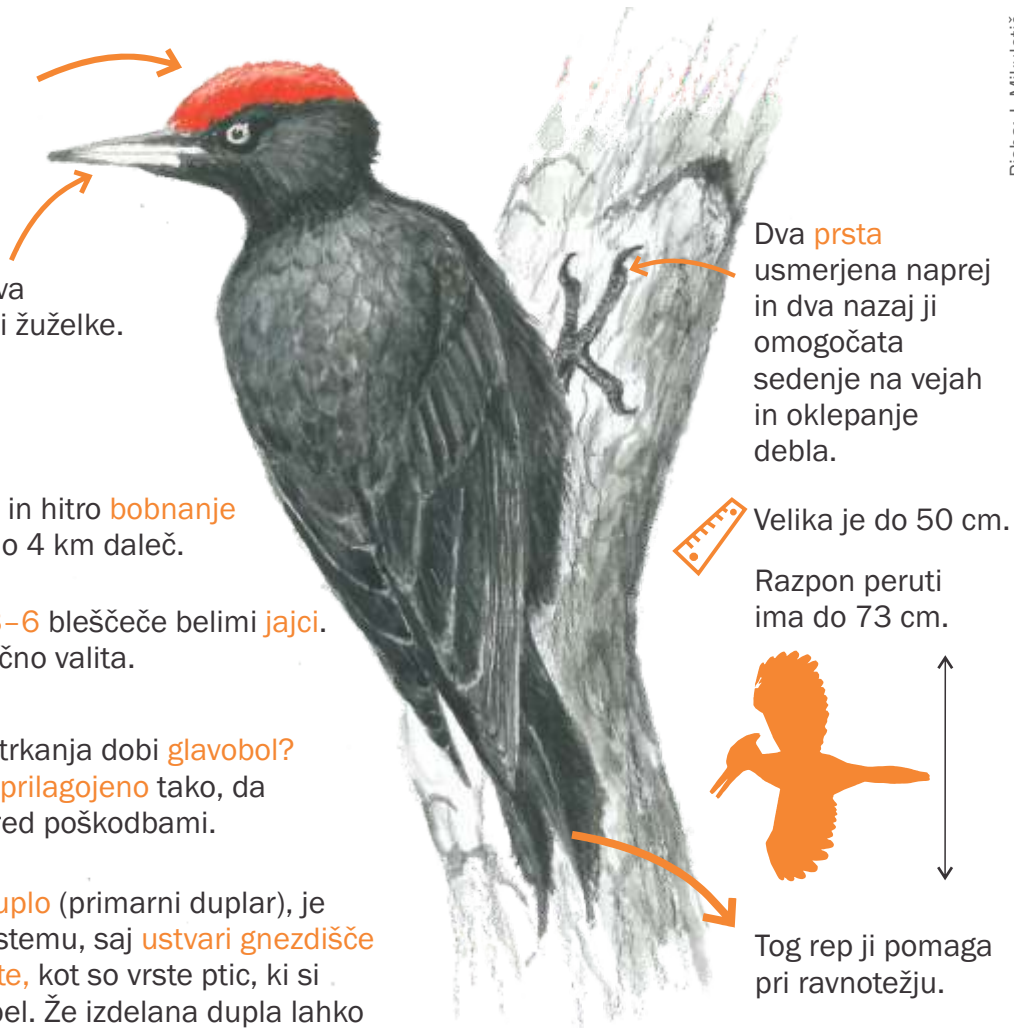
Kljun je svetel. V njem se skriva dolg lepljiv jezik, s katerim lovi žuželke.

Zelo glasno, ritmično in hitro bobnanje po lesu se sliši tudi do 4 km daleč.

Letno ima 1 leglo s 3–6 bleščeče belimi jajci. S samcem jih izmenično valita.

Ali od neprestanega trkanja dobi glavobol? Ne, ker je njeno telo prilagojeno tako, da zavaruje možgane pred poškodbami.

Ker si sama izdelava duplo (primarni duplar), je ključna vrsta v ekosistemu, saj ustvari gnezdišče za številne druge vrste, kot so vrste ptic, ki si same ne dolbejo dupel. Že izdelana dupla lahko zasedejo tudi in drugi sesalci.

Dva prsta usmerjena naprej in dva nazaj ji omogočata sedenje na vejah in oklepanje debla.

Velika je do 50 cm.

Razpon peruti ima do 73 cm.

Tog rep ji pomaga pri ravnotežju.

Je največja žolna v Evropi.

Je stalnica in živi v večjih strnjjenih gozdovih.

Gnezdi v duplih, ki jih sama izdolbe v deblih borovcev, bukev, hrastov, jelš, jesenov, brez.

Prehranjuje se z velikimi drevesnimi mravljami in ličinkami hroščev.

Ptice so med najbolj raziskanimi skupinami živali. Na območju KP Goričko gnezdi 120 od 220 v Sloveniji gnezdečih vrst ptic. Med njimi so številne redke in ogrožene.

Več o pticah

Skrivnostni prebivalci Goričkega

HRIBSKI URH

Zenica je **srčaste** oblike.

Jezika ne more iztegniti, zato žuželke pobira z vodne gladine.

Površina njegovega telesa je hrapava zaradi **bradavic**.

Hrbet je varovalne rjavo-zelene barve.

Trebuh je svarilne črno-rumene barve z lisastim vzorcem, ki je pri vsakem osebku drugačen in je kot prstni odtis pri ljudeh.

Zraste do 5 cm.

Poleti lahko slišimo, kako z zvonečim uuu-uuu osvaja samice.

Če se urh prestraši, se v trenutku obrne na hrbet in pokaže svarilno obarvano trebušno stran. Ta vsiljivca opozori na njegovo strupenost in plenilcem sporoča, da ni okusen. Človeku ni nevaren.

Jeseni se odpravi na kopno, kjer prezimi pod kamni, odpadnimi vejami ali med koreninami dreves.

Vir: Življenjski krog dvoživk, CKFF

Risba: J. Mikuletič

V Sloveniji je zavarovan in na Rdeči seznam uvrščen kot ranljiva vrsta.

Na območju KP Goričko je opredeljen kot kvalifikacijska vrsta za območje Natura 2000.

Živi v lužah, jarkih in mlakah, kjer ni rib. Pari se v vodi od aprila do sredine avgusta.

Odrasli se hranijo z majhnimi nevretenčarji, paglavci z algami.

Dvoživke so skupina živali, ki so neločljivo povezane z vodo in kopnim. V Sloveniji živi 19 vrst domorodnih dvoživk, od tega 15 na območju KP Goričko.

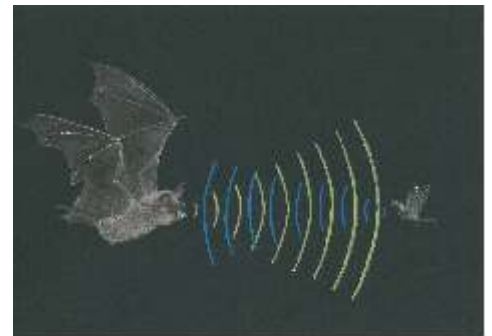
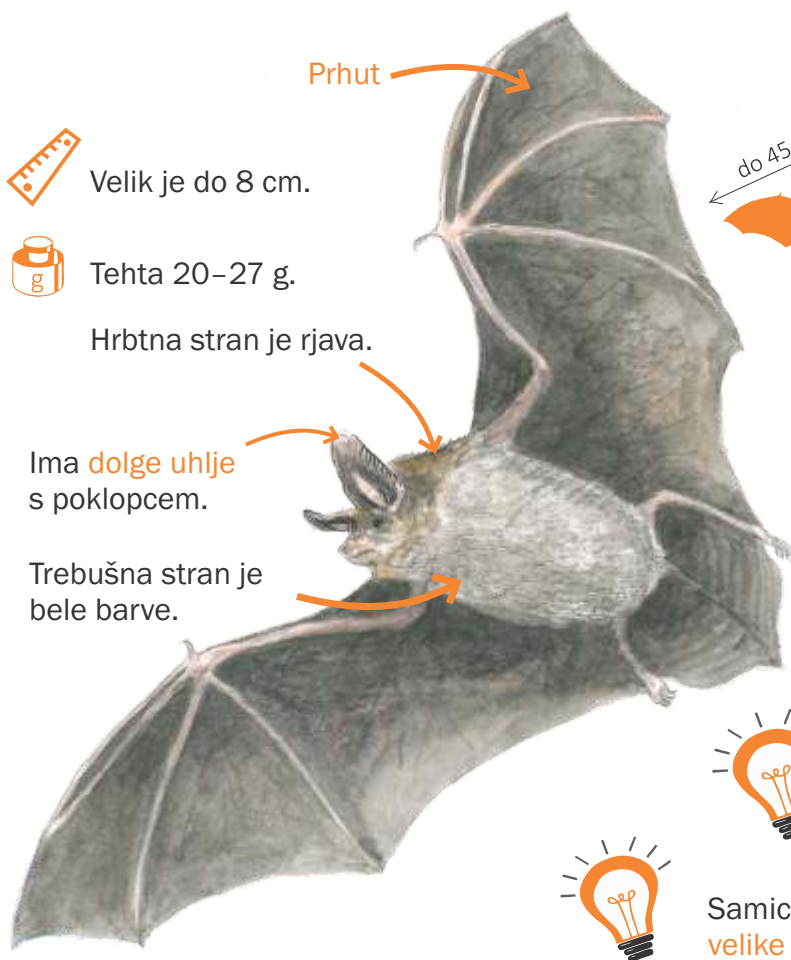
Več o dvoživkah

Skrivnostni prebivalci Goriškega

NAVADNI

NETOPIR

Risbe: J. Mikuletič, B. B. Pismanik

Čeprav ima razvit vid, se orientira s pomočjo sluha. Oddaja visokofrekvenčne klice in s poslušanjem njihovih odmevov ustvari sliko prostora.

Pretirana nočna umetna svetloba slabo vpliva na ljudi in netopirje. Pri ljudeh lahko povzroči zdravstvene težave, netopirji pa s prepoznim izletavanjem zamudijo vrhunec pojavljanja žuželk, zato ostanejo lačni.

Samice se poleti med vzgojo mladičev zberejo v velike kolonije, v katerih je lahko do 2000 osebkov.

Vse vrste netopirjev v Sloveniji so zavarovane.

Je najštevilčnejša vrsta netopirjev na Goričkem.

Zatočišča ima na podstrešjih in zvonikih cerkva, v kapelah in opušenih hišah.

Prehranjuje se s hrošči, pajki in strigami.

V Sloveniji živi 30 vrst netopirjev, kar predstavlja 1/3 vseh slovenskih vrst sesalcev. Na območju KP Goričko je bilo doslej zabeleženih 15 vrst netopirjev.

Več o netopirjih

Skrivnostni prebivalci Goriškega

PEZDIRK

Zraste do 9 cm.

Živi do 5 let.

Ima visoko in močno bočno stisnjeno telo.

Glava je majhna.

Od sredine telesa do repne plavuti poteka modra proga.

Boki so živo kovinsko obarvani.

Samica lahko drsti do 5-krat na leto.

V preteklosti so samice pezdirka uporabljali za ugotavljanje nosečnosti, saj se je ob stiku z urinom noseče ženske pri samici sprožila cevka za odlaganje iker.

Za svoj življenjski krog potrebuje prisotnost školjke **potočni škržek**. Školjka ima ključno vlogo pri razmnoževanju. Samica pezdirka namreč v njo odloži ikre. Medtem samec izbrizga semensko tekočino v bližino školjke in ko školjka posrka vodo s semensko tekočino, pride v njeni notranjosti do oploditve.

Risbi: J. Mikuletič

Ogrožen je zaradi onesnaževanja voda in izginevanja sladkovodnih školjk.

Pezdirk in potočni škržek sta kvalifikacijski vrsti območja Natura 2000 Goričko.

Zadržuje se med gostim vodnim rastlinjem v stoječih in počasi tekočih vodah.

Hrani se z rastlinskimi ostanki, majhnimi raki in ličinkami žuželk.

Naravno ohranjene reke in potoki na Goriškem so življenjski prostor nekaterih redkih in ogroženih vrst rib, ki so iz marsikaterega potoka drugod po Sloveniji že izginile.

Več o ribah

Skrivnostni prebivalci Goriškega

ROGAČ

Prepoznamo ga po **velikih čeljustih** samčkov, ki spominjajo na rogove. Uporabljajo jih med borbami za samicke in obrambo svojega teritorija.

Življenje rogačev običajno traja štiri do šest let. Kot **odrasli hrošči** živijo le nekaj tednov. Večino življenja preživijo kot **ličinke** in se prehranjujejo s trohnečim hrastovim, jesenovim, topolovim ali vrbovim lesom.

Velik je
2,5 do 8,5 cm.

Aktiven je ob mraku v
poletnih mesecih.

Čeljusti samice so manjše,
ampak **močnejše**
od samčevih.

Samci s svojimi
čeljustmi težko
pregrizejo skorjo
drevesa, zato iščejo
hrano tam, kjer so
poškodbo že
naredile samice.

Ogroža jih pretirano odstranjevanje
odmrlega drevja in uporaba pesticidov.

Če med spravilom drv naletite na ličinko, ji pomagajte
tako, da jo zakopljete v žagovino v bližini najdišča.

Risba: J. Mikuletič, www.BioLib.de

V Sloveniji in Evropi
spada med zavarovane
in ogrožene živalske
vrste.

Krajski park Goričko
spada med območja v
Sloveniji, kjer je število
rogačev največje.

Rogači živijo v starejših
listnatnih in mešanih
gozdovih, mejicah, parkih
in vrtovih.

Hranijo se z
rastlinskimi sokovi.

Rogač spada med hrošče, ki so najbolj vrstno raznolika skupina žuželk na svetu. Vrste, ki so z naravovarstvenega vidika pomembne v evropskem merilu, so opredeljene kot kvalifikacijske vrste Natura 2000.

Več o hroščih

Skrivnostni prebivalci Goričkega

VIDRA

Pod vodo zapre **nosnici** in **ušesa** ter zadrži dih tudi do 8 minut.

Dlaka je rjave barve in izredno **gosta** (50.000–75.000 dlak/cm²), zato voda med plavanjem sploh ne prodre do kože.

Zraste do 110 cm.

Samci tehtajo do 11 kg, samice do 8 kg.

Živi do 22 let.

Je nočna žival, zato jo redko vidimo.

Ker ima sorazmerno **kratke noge** in stopa po celih stopalih, je na kopnem videti nerodna.

Med prsti ima **plavalno kožico**.

Živi ob vodotokih in jezerih, kjer najde dovolj hrane.

Rep predstavlja polovico njene dolžine in si z njim pomaga pri plavanju.

Danes je vidra strogo **zavarovana živalska vrsta** v 24 evropskih državah, ponekod pa so začeli vidre celo umetno vzrejati in jih vračati v njihovo naravno okolje.

So zelo **igrive**, večkrat so bile opažene, da drsijo po trebuhu po blatu ali snegu.

Risba: J. Mikuletič

V Sloveniji in Evropi je eden od najbolj ogroženih sesalcev.

Goričko se ponaša z vitalno, sklenjeno populacijo vidre.

Velika drevesa z razvejanimi koreninami nudijo primerna bivališča.

Jé večinoma ribe in potočne rake. Dvoživke, ptiči, plazilci, sesalci so na jedilniku občasno.

V KP Goričko živi nekaj več kot 30 vrst sesalcev. Večina jih je nočno aktivnih živali.

Več o sesalcih

Skrivnostni prebivalci Goričkega

TRAVNIŠKI

POSTAVNEŽ

Je kontrastno **oranžno-rjave barve** s temnimi obrobami.

Značilen **vzorec črnih pik** se nahaja na obeh straneh zadnjih kril.

Razpon kril odraslega metulja meri **3,5-4,5 cm**.

Opazujemo ga lahko **maja in junija**.

Barva jajčec se s starostjo spreminja od svetlo rumene do vijolične.

Gosenice se hranijo z listi **travniške izjevke**.

Njegove **gosenice** živijo v skupinah, obdanih z gosto svileno mrežo. **V gnezdih** tik nad tlemi tudi prezimijo.

Risba: J. Mikuletič

V Sloveniji se pojavlja na suhih in alpskih travnikih. Na Goričkem živi na mokrotnih travnikih.

V letu 2019 so jih strokovnjaki na Goričkem našeli le še 740.

Na Goričkem živi le na enem manjšem območju v vzhodnem delu.

Odrasli metulji se najpogosteje hranijo na zlatih.

Vrstno pestri travniki, mejice in gozdovi so življenjski prostor 100-tim vrstam dnevnih metuljev in več tisoč vrstam nočnih metuljev. Dnevni metulji so ponavadi bolj pisanih barv in vzorcev, zato jih tudi lažje opazimo.

Več o metuljih

